

การวิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการประเมินตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษา
ในการประเมินผลภายในของโรงเรียน

นางสาวจงดี แซ่ตัน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0473-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

AN ANALYSIS OF APPROPRIATENESS OF EVALUATION METHODS FOR EDUCATIONAL
STANDARD INDICATORS IN SCHOOL INTERNAL EVALUATION

Miss Jongdee Saetun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Measurement and Evaluation

Department of Educational Research

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0473-9

จงดี้ แซ่ตัน : การวิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการประเมินตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษา
ในการประเมินผลภายในของโรงเรียน (AN ANALYSIS OF APPROPRIATENESS OF EVALUATION
METHODS FOR EDUCATIONAL STANDARD INDICATORS IN SCHOOL INTERNAL
EVALUATION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สุวิมล ว่องวานิช, 234 หน้า ISBN 974-17-0473-9

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาและวิเคราะห์วิธีการประเมินตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษาในการ
ประเมินผลภายในของโรงเรียน (2) เปรียบเทียบวิธีการประเมินตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนในแต่ละ
สังกัดใช้ในการประเมินผลภายใน (3) ตรวจสอบความเหมาะสมของวิธีการประเมินตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษา
ที่โรงเรียนใช้ในการประเมินผลภายใน วิจัยดำเนินการวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร การวิเคราะห์
เนื้อหา และวิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการประเมินตัวบ่งชี้ของกลุ่มตัวอย่าง 30 โรงเรียนใน 5 สังกัด คือ
กรมสามัญศึกษา (สศ.) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน (สช.) สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (เทศบาล) และสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

(1) การประเมินผลภายในของโรงเรียนมากกว่าครึ่งเป็นการประเมินเฉพาะกิจ เน้นการประเมิน
ภาพรวมมากกว่ารายบุคคล มุ่งประเมินสัมฤทธิ์ผลมากกว่าความตระหนักและความพยายามในการพัฒนางาน
มีการกำหนดเกณฑ์แบบอิงเกณฑ์ เกินครึ่งเก็บรวบรวมโดยใช้เครื่องมือประเมิน โดยแยกชุดของเครื่องมือตาม
ตัวบ่งชี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นกรรมการประเมินที่แต่งตั้งขึ้นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เน้นประเมินกลุ่ม
ผู้ถูกประเมินทั้งประชากร ส่วนใหญ่ดำเนินการประเมินปีละครั้ง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีบรรยายในสัดส่วนที่
ใกล้เคียงกับการวิเคราะห์ด้วยสถิติโดยใช้คำร้อยละ

(2) การประเมินผลภายในของโรงเรียนแต่ละสังกัด ส่วนใหญ่ประเมินเป็นการเฉพาะกิจ ยกเว้น สช.
และสพช. ที่การประเมินแทรกอยู่ในการทำงานปกติ สังกัด กทม.และเทศบาลเน้นการประเมินเพื่อนำข้อมูลไป
พัฒนาเป็นรายบุคคล ทุกสังกัดกำหนดเกณฑ์แบบอิงเกณฑ์เน้นประเมินกลุ่มผู้ถูกประเมินทั้งประชากร ส่วนใหญ่
มีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ยกเว้นสังกัด สช. และ สพช. มากกว่าครึ่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการ
ระดมความคิด สังกัด กทม. และ เทศบาล ใช้เครื่องมือที่รวมหลายมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ในชุดเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูล
ส่วนใหญ่เป็นกรรมการประเมิน ยกเว้นสังกัด สศ. ที่ให้กลุ่มผู้ถูกประเมินรายงานตนเอง สังกัด กทม. และ
เทศบาล บางแห่งดำเนินการประเมินภาคเรียนละครั้ง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติใช้คำร้อยละเป็นส่วนใหญ่
ยกเว้น สพช. และ สช. วิเคราะห์ด้วยวิธีบรรยาย

(3) การวิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการประเมินผลภายใน โดยใช้เกณฑ์ 7 ด้าน ได้แก่ ความตรง
ความครบถ้วน ความถูกต้อง ความคงที่ ความทันกาล ความง่ายต่อการปฏิบัติ และความประหยัดพบว่า
วิธีประเมินมีความเหมาะสมมากในด้านความคงที่ และความง่ายต่อการปฏิบัติ สำหรับด้านความตรง
ความครบถ้วน ความทันกาล ความถูกต้อง และความประหยัด มีความเหมาะสมระดับปานกลางและน้อย

ภาควิชา วิทยาลัยการศึกษาลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษาลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2544

438 36631 27: MAJOR EDUCATIONAL MEASUREMENT AND EVALUATION

KEY WORD : AN ANALYSIS OF APPROPRIATENESS OF EVALUATION METHODS FOR

EDUCATIONAL STANDARD INDICATORS IN SCHOOL INTERNAL EVALUATION.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SUWIMON WONGWANICH, Ph.D. 234 pp.

ISBN 974-17-0473-9.

The purposes of this research were (1) to study and analyze evaluation methods for educational standard indicators in school internal evaluation, (2) to compare evaluation methods for educational standard indicators that schools under each sector used for internal evaluation, and (3) to test the appropriateness of evaluation methods for educational standard indicators that schools used for internal evaluation. Methods used in this research were interviews, documents analysis and analysis of the appropriateness of evaluation methods. The samples were 30 schools under 5 sectors: Department of General Education (DGE), Office of the National Primary Education Commission (ONPEC), Office of Private Education Commission (OPEC), Department of Education Bangkok Metropolitan Administration (DEBMA), and Bureau of Local Education Administration (BLEA).

The research findings were summarized as follows:

1. More than half of the schools conducted the internal evaluation as specific activities. The evaluation focused on school level development more than individual student development. Its purpose was to evaluate achievement rather than awareness and attempt to improve works. Criterion referenced evaluation was used in the process. Data were collected through many sets of evaluation instruments in accordance with indicators. Most data providers were evaluation committee members and stakeholders. The targets of evaluation were total population and occurred mostly once a year. The schools employed descriptive method and statistical analysis, using percentage in the data analysis process with equal proportion.

2. Schools under all sectors conducted evaluation with specific activities except ONPEC and OPEC, whose evaluation was within routine work. Schools under DEBMA and BLEA conducted evaluation for individual improvement. All sectors used criterion referenced evaluation and focused on the evaluated group as a whole. Most sectors used evaluation instruments to collect data. All schools under OPEC and more than half of the schools under ONPEC used brainstorming in data collection. Most data providers were evaluation committee members except those under DGE that focused on self-report. Schools under BLEA and some schools under DEBMA conducted evaluation each semester. Most of them analyzed data using percentage except ONPEC and OPEC which used descriptive method.

3. Based on the 7 criteria of the appropriateness of evaluation methods, it was found that the schools' evaluation methods were highly appropriate in consistency and ease of use, and the rest of the criteria were appropriate at moderate and low levels.

Department..... Educational Research..... Student's signature

Field of study Educational Measurement and Evaluation..... Advisor's signature

Academic Year..... 2001.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จและความเมตตาและกรุณาอย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่ายิ่ง โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย และได้ให้โอกาสในการเรียนรู้ สนับสนุนส่งเสริมในทุกด้านแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและกราบขอบพระคุณมาอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.อุทุมพร จามรมาน อาจารย์ที่ปรึกษา วิชาการที่ได้ให้ความเอาใจใส่ ห่วงใย และติดตามความก้าวหน้าในการเรียน ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พวงแก้ว ปุณยภนกก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม ที่ให้ ข้อเสนอแนะและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์จากการเรียนวิชาสัมมนาการวิจัย นอกจากนี้ขอกราบ ขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ ที่กรุณาประสานงานเรื่องการสอบวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการศึกษาของสำนักนิเทศและพัฒนา มาตรฐานการศึกษาของทุกสังกัด ที่ให้คำแนะนำและประสานงานไปยังโรงเรียน พร้อมกันนี้ ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน ผู้ประสานงาน และกรรมการประเมินที่รับผิดชอบการประเมินผล ภายในของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สำหรับความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับ งานวิจัยและดูแลให้ความสะดวกแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดช่วงเวลาที่ดำเนินการเก็บข้อมูลใน โรงเรียน และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อเกียรติ์ แซ่ตัน คุณแม่อุไร แซ่เลี้ยว ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ความรักความห่วงใยต่อผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณน้องชาย วัชรพล แซ่ตัน ที่ให้ความช่วยเหลือและดูแลผู้วิจัยในทุกเรื่องตลอดช่วงระยะเวลาที่ศึกษาในระดับ บัณฑิตศึกษา และที่สำคัญขอขอบคุณ คุณพิทักษ์ ม้าฮอส ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดียิ่งตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย นอกจากนี้ขอขอบคุณรสอุบล ธรรมนิขวงศ์ คุณพัชรี ชันอาสาชะ คุณแสงทอง ภูศรี และคุณวิยะดา ระวังสุข ตลอดจนพี่ เพื่อน และน้อง ในภาควิชาวิจัย ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิจัยด้วยดีตลอดมา

จงดี แซ่ตัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	8
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ตอนที่ 1 ความหมาย หลักการ และขั้นตอนของการประเมินผลภายใน	
ของโรงเรียน.....	10
1.1 ความหมายของการประเมินผลภายในของโรงเรียน.....	10
1.2 หลักการของการประเมินผลภายในของโรงเรียน.....	10
1.3 ขั้นตอนการประเมินผลภายในของโรงเรียน.....	11
ตอนที่ 2 วิธีการประเมินผลภายในของโรงเรียน.....	15
2.1 การกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการประเมิน.....	16
2.2 การออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล.....	25
2.3 การกำหนดวิธีการประมวลผลข้อมูล.....	29
ตอนที่ 3 มาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินผลภายใน.....	30
ตอนที่ 4 เกณฑ์การวิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการประเมิน.....	34
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลภายในของสถานศึกษา.....	35

สารบัญ (ต่อ)

3. วิธีดำเนินการวิจัย	
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพการประเมินผลภายใน.....	52
ตอนที่ 2 วิธีการประเมินผลภายในของโรงเรียน.....	59
ตอนที่ 3 ความเหมาะสมของวิธีการประเมินผลภายในของโรงเรียน.....	109
5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	
การสรุปผลการวิจัย.....	133
การอภิปรายผลการวิจัย.....	136
ข้อเสนอแนะ.....	143
รายการอ้างอิง.....	146
ภาคผนวก.....	150
ภาคผนวก ก. หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	151
ภาคผนวก ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	154
ภาคผนวก ค. ผลการวิเคราะห์วิธีการประเมินผลภายในเป็นรายมาตรฐาน.....	174
ผลการวิเคราะห์วิธีการประเมินผลภายในเป็นรายสังกัด.....	211
ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการประเมินเป็นรายด้าน...	225
ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการเก็บข้อมูลในการประเมินผลภายใน.	228
ภาคผนวก ง. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	230
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	234

สารบัญดาราง

ดารางที่	หน้า
2.1 ประเด็นที่เป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลภายในของโรงเรียน.....	16
2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานชาติกับมาตรฐานการศึกษาสังกัดต่าง ๆ	30
3.1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดและสังกัดของสถานศึกษา.....	40
3.2 ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลวิจัย.....	43
3.3 ข้อมูลการประเมินผลภายในของโรงเรียนที่ผู้วิจัยทำการศึกษาจำแนกตามสังกัด.....	44
3.4 แหล่งข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผลภายในของโรงเรียน จำแนกตามสังกัด.....	44
4.1 จำนวนมาตรฐานและตัวบ่งชี้ระดับชาติที่มีการประเมิน จำแนกตามโรงเรียน.....	53
4.2 ร้อยละของโรงเรียนที่ทำการประเมินผลภายในตามมาตรฐานการศึกษาชาติ จำแนกตามสังกัด.....	54
4.3 ร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินผลภายในจำแนกตามสังกัดสำหรับ มาตรฐานด้านผู้เรียน.....	55
4.4 ร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินผลภายในจำแนกตามสังกัด สำหรับมาตรฐานด้านกระบวนการ.....	56
4.5 ร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินผลภายในจำแนกตามสังกัด สำหรับมาตรฐานด้านปัจจัย.....	58
4.6 ร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินผลภายในจำแนกตาม มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน	59
4.7 ร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนจำแนกตาม มาตรฐานด้านผู้เรียน.....	61
4.8 ร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนจำแนกตาม มาตรฐานด้านกระบวนการ	65
4.9 ร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนจำแนกตาม มาตรฐานด้านปัจจัย.....	69
4.10 ร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนจำแนกตาม มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน.....	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.11 ร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลภายในจำแนกตามสังกัด สำหรับมาตรฐานทั้ง 3 ด้าน	78
4.12 สรุปรูปวิธีการประเมินผลภายในของโรงเรียนจำแนกตามสังกัด.....	82
4.13 ระดับความเหมาะสมของวิธีการประเมินผลภายในจำแนกตามโรงเรียน.....	115
4.14 ร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมของวิธีการประเมินผลภายใน จำแนกตามเกณฑ์การวิเคราะห์ความเหมาะสมและสังกัด.....	116
4.15 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสมของวิธีการประเมินผลภายในของโรงเรียน จำแนกตามสังกัด.....	117
4.16 ความเหมาะสมของวิธีการประเมินผลภายในจำแนกตามสังกัด.....	118
4.17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความเหมาะสมของวิธีการประเมินผล ภายในระหว่างสังกัด.....	118
4.18 ผลการทดสอบรายคู่ของความเหมาะสมของวิธีการประเมินผลภายใน ระหว่างสังกัด.....	119
4.19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความเหมาะสมของวิธีการประเมินผลภายใน ระหว่างเกณฑ์การวิเคราะห์ความเหมาะสมที่มีสังกัดต่างกัน.....	119
4.20 ผลการทดสอบรายคู่ของความเหมาะสมของวิธีการประเมินผลภายในระหว่าง เกณฑ์การวิเคราะห์ความเหมาะสมที่มีสังกัดต่างกัน.....	120
4.21 กรรณีตัวอย่างจำแนกตามความเหมาะสมของวิธีการประเมินแต่ละด้าน.....	122

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 ระบบการประเมินผลภายในตามแนวคิดของสุวิมล ว่องวานิช.....	12
2.2 ขั้นตอนการประเมินผลภายในตามแนวคิดของวรภัทร์ ภูเจริญ.....	12
2.3 ขั้นตอนการประเมินผลภายในตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการประเทศฮ่องกง.....	13
2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	37